

Het eerste bestuur van de Antroposofische Vereniging in 1923

- Een literatuuroverzicht

Samengesteld door Paul Heldens | Nijmegen, 8 maart 2011 | herzien 17 april 2019

Over Rudolf Steiner (* 27 februari 1861 – 30 maart 1925)

In het Bestuur van Kerstmis 1923 vervulde Rudolf Steiner de functie van voorzitter. Steiner was van Oostenrijks-Slavische afkomst. Als voorzitter leidde hij tevens de algemene afdeling voor antroposofie (“Allgemeine Anthroposophische Sektion”) en de pedagogische afdeling (“Pädagogische Sektion”).

Bekend geworden vroegere incarnaties van Rudolf Steiner zijn:

- de Dominicaanse theoloog Thomas van Aquino (1225 - 1274), bijgenaamd ‘doctor angelicus’.
- In de 9^e eeuw als de ridder “Schionatulander” die de schildknaap was van Parzivals vader Gamureth, zoals verhaald in de Parzivalsage van Wolfram von Eschenbach.
- De Griekse filosoof en geleerde Aristoteles (384 - 322 voor Chr.).
- In de 5^e eeuw voor Chr. als leerling en ook als leraar verbonden met de mysteriën van Efese. Het gaat hier om Cratylus van Athene, een leerling van Heraclitus van Efese (ca. 540 - 480 voor Chr.) en een leraar van Plato (ca. 428 - 347 voor Chr.).
- In de 13^e eeuw voor Chr. als Eabani (of Enkidoe), de vriend van koning Gilgamesj van Sumerië, zoals verhaald in het Gilgamesj-epos.

De primaire bronnen voor bovenstaande incarnatiereeks zijn:

- de brief van Rudolf Steiner uit Koberwitz aan Ita Wegman in Arlesheim d.d. 11 juni 1924 legt de verbinding tussen Steiner en Aristoteles en tussen Wegman en Alexander de Grote. Gepubliceerd op pag. 206-208 in J.E. Zeylmans van Emmichoven: “Wer war Ita Wegman? Eine Dokumentation. Band 1: 1876-1925”. Heidelberg 1990; 2004, 3^e druk.
- De eerste, tweede en derde voordracht van resp. 27, 28 en 29 december 1910 te Stuttgart in Rudolf Steiner: “Okkulte Geschichte. Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge von Persönlichkeiten und Ereignissen der Weltgeschichte”. GA 126. Dornach 1992, 5^e dr., Rudolf Steiner Verlag.
- Rudolf Steiner: “Die Weltgeschichte in anthroposophischer Beleuchtung und als Grundlage der Erkenntnis des Menscheingeistes”. GA 233. Dornach 1991, 5^e dr., Rudolf Steiner Verlag. Nederlandse vertaling: “Wereldgeschiedenis in het licht van de antroposofie”. Werken en voordrachten deel g-3. Zeist 1996, Vrij Geestesleven / Stichting Rudolf Steiner Vertalingen.
- Margarete & Erich Kirchner-Bockholt: “Die Menschheitsaufgabe Rudolf Steiners und Ita Wegmans”. Dornach 1976, 1981 – 2e dr.

LITERATUUR:

Rudolf Steiner: “Mijn levensweg”. W&V, deel n-1. Zeist 1993, Vrij Geestesleven / Stichting Rudolf Steiner Vertalingen. 463 pag.; isbn: 90-6038-513-6. Ned. vert. van GA 28: “Mein Lebensgang”.

Rudolf Steiner: “Beelden uit mijn jeugd”. Zeist 1991, Vrij Geestesleven. 33 pag.; isbn: 90-6038-505-5. Ned. vert. van de “*Autobiographischer Vortrag über die Kindheits- und Jugendjahre bis zur Weimarer Zeit*”, gehouden op 4 februari 1913 te Berlijn. Uit “Beiträge zur Rudolf Steiner Gesamtausgabe Nr. 83-84”, Dornach 1984, Rudolf Steiner Verlag.

Rudolf Steiner: “Brieven”. W&V, deel n-2. Zeist 2006, Vrij Geestesleven / Stichting Rudolf Steiner Vertalingen. 542 pag.; isbn: 978-90-6038-551-9. Uit GA 38, 109, 262, 263a en 264.

F.W. Zeylmans van Emmichoven: “Rudolf Steiner en zijn levenswerk de anthroposofie”. Den Haag 1932, Kruseman; Zeist 1960, 2^e dr., W. de Haan; Zeist 1983, 3^e dr., Zevenster. 213 pag.; isbn: 90-70414-40-6.

Herbert Hahn: “Rudolf Steiner zoals ik hem gekend heb”. Den Haag 1962, Kruseman. 120 pag.

J. Hemleben: “Rudolf Steiner. Antwoord op de toekomst”. Rotterdam 1970, 1983, 5^e bijgewerkte dr., Lemniscaat. 146 pag., isbn: 90-6060-464-3.

W.F. Veltman: “Rudolf Steiner. Een biografie”. Zeist 1980, Vrij Geestesleven. 279 pag.; isbn: 90-6038-121-1.

Andrej Belyj: “Mijn jaren met Rudolf Steiner”. Zeist 1989, Vrij Geestesleven. 405 pag.; isbn: 90-6038-260-9.

Jacob Slavenburg: “Rudolf Steiner: vernieuwer van het oude weten”. Deventer 1990, Ankh-Hermes. 117 pag., isbn: 90-202-5544-4.

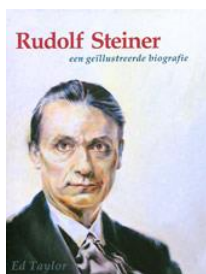
Christoph Lindenberg: “Rudolf Steiner”. Baarn 1992, Tirion. 160 pag.; isbn: 90-5121-350-6.

Bart Muijres (red.): “Rudolf Steiner in Nederland”. Amsterdam 1994, Pentagon. 289 pag.; isbn: 90-72052-17-X.

Friedrich Rittelmeyer: “Mijn ontmoeting met Rudolf Steiner”. Zutphen 2002, geheel herziene 2^e druk, Uitgeverij Kamerling. 192 pag.; isbn: 90-806034-1-4.

Ernst Katz: “De levenstaak van Rudolf Steiner”. Zeist [2006], Vrij Geestesleven. 55 pag., isbn: 90-6038-293-5.

Jeroen Kraamwinkel: “Rudolf Steiner”. Reeks: ‘Inleidingen met kernteksten’. Kampen 2007, Uitgeverij Kok. 153 pag.; isbn: 978-90-435-1464-4.

Ed Taylor:
“Rudolf Steiner. Een geïllustreerde biografie”.
Amsterdam 2010; 2011, 2^e druk, Pentagon.
242 pag., isbn: 978-94-90455-20-0.

LITERATUUR DUITSTALIG (EEN KEUZE):

Albert Steffen: "Begegnungen mit Rudolf Steiner". Zürich / Leipzig 1925, Verlag Grethlein & Co. Dornach 1975, 3^e dr., Verlag für Schöne Wissenschaften. 456 pag., isbn: 3-85889-095-2 / 3-85889-094-4.

Marie Steiner: "Erinnerungen I". Dornach 1949. "Erinnerungen II". Dornach 1952.

Alexander Strakosch: "Lebenswege mit Rudolf Steiner. Band I". Strasbourg / Zürich 1947, P.H. Heitz. "Lebenswege mit Rudolf Steiner. Band II: 1919-1925, Erinnerungen eines Waldorflehrers". Dornach 1952, im Selbstverlag. Beide delen in één band onder de titel: "Lebenswege mit Rudolf Steiner. Erinnerungen". Dornach 1994, Philosophisch-Anthroposophischer Verlag am Goetheanum. Reeks: Pioniere der Anthroposophie, Band XIII. 532 pag, isbn: 3-7235-0688-7.

Emil Leinhas: "Aus der Arbeit mit Rudolf Steiner: sachliches und persönliches". Bazel 1950, Verlag Zbinden. 243 pag., isbn: -

Guenther Wachsmuth: "Rudolf Steiners Erdenleben und Wirken von dem Jahrhundertwende bis zum Tode". Dornach 1951, Philosophisch-Anthroposophischer Verlag am Goetheanum. Dornach 1964, 2. wesentlinch ergänzte und erweiterte Auflage der erstmals 1941 erschienenen Buches „Die Geburt der Geisteswissenschaft“. Philosophisch-Anthroposophischer Verlag am Goetheanum. 643 pag., isbn: -

Margarita Woloschin: "Die grüne Schlange. Lebenserinnerungen". Stuttgart 1955, Verlag Freies Geistesleben. Stuttgart 2009, 8e uitgebreide herdruk, Verlag Freies Geistesleben. 560 pag., isbn: 978-3-7725-2082-2.

Johanna Mücke & Alwin A. Rudolph: "Erinnerungen an Rudolf Steiner und seine Wirksamkeit an der Arbeiterbildungsschule in Berlin". Bazel 1955; Bazel 1979, 2^e dr., Verlag Zbinden. 100 pag., isbn: 3-85989-384-X.

Emil Bock: "Rudolf Steiner. Studien zu seinem Lebensgang und Lebenswerk". Stuttgart 1961, 1990, 3e uitgebr. dr., Verlag Freies Geistesleben. 430 pag.; isbn: 3-7725-0475-2.

"Das Wirken Rudolf Steiners 1861-1890. Band I: Die Jugendzeit Rudolf Steiners in Österreich". Anhand von Rudolf Steiners Selbstbiographie 'Mein Lebensgang'. Mit einem Vorwort und einem biographischen Anhang von Wilhelm Rath. Freiburg im Breisgau 1971, Verlag die Kommenden.

"Das Wirken Rudolf Steiners 1890-1907. Band II: Weimar und Berlin". Anhand von Rudolf Steiners Selbstbiographie 'Mein Lebensgang'. Mit einem Vorwort, einer Einleitung und einem biographischen Anhang von Georg Hartmann. Schaffhausen 1975, Novalis Verlag. Isbn: 3-7214-0011-9.

"Das Wirken Rudolf Steiners 1907-1917. Band III: München – Berlin – Dornach". Mit einem Vorwort, einer Einleitung, biographischen Begleittexten und einem Anhang von Wolfram Groddeck. Schaffhausen 1980, Novalis Verlag. 104 pag., isbn: 3-7214-0107-7.

"Das Wirken Rudolf Steiners 1917-1925. Band IV: Berlin – Stuttgart – Dornach". Anhand von Guenther Wachsmuths Biographie 'Rudolf Steiners Erdenleben und Wirken'. Mit einem Vorwort und einem biographischen Anhang versehen und ausgegeben von Heinz Herbert Schröffler. Dornach 1987, Verlag am Goetheanum. 440 pag., isbn: 3-7235-0418-3.

Heinz Müller: "Spuren auf dem Weg. Erinnerungen". Stuttgart 1970; Stuttgart 1983, 4^e dr., J.Ch. Mellingner Verlag. 94 pag., isbn: 3-88069-064-2.

Emil Molt: "Entwurf meiner Lebensbeschreibung". Stuttgart 1972, Verlag Freies Geistesleben. 262 pag., isbn: 3-7725-0620-8.

Assja Turgenieff: "Erinnerungen an Rudolf Steiner und die Arbeit am Ersten Goetheanum". Stuttgart 1973; Stuttgart 1993, 3e dr., Verlag Freies Geistesleben. 113 pag., isbn: 3-7725-0614-3.

Rudolf Treichler: "Wege und Umwege zu Rudolf Steiner". Wiesneck 1974.

Adalbert Graf von Keyserlingk (samenstelling en redactie): "Koberwitz 1924. Geburtsstunde einer neuen Landwirtschaft". Stuttgart 1974; 1985, 2^e herziene druk, Verlag Hilfswerk Elisabeth. 187 pag., isbn: - .

Margarethe & Erich Kirchner-Bockholt: "Die Menschheitsaufgabe Rudolf Steiners und Ita Wegmans". Dornach 1976, 1981 – 2e dr., Verlag am Goetheanum. 130 pag.; isbn: 3-7235-0727-1.

Hans Kühn: "Dreigliederungszeit. Rudolf Steiners Kampf für die Gesellschaftsordnung der Zukunft". Dornach 1978, Verlag am Goetheanum. 368 pag., isbn: 3-7235-0201-6.

Ernst Lehrs: "Gelebte Erwartung". Stuttgart 1979, J.Ch. Mellinger Verlag. 454 pag., isbn: 3-88069-088-X.

René Maikowski: "Schicksalswege auf der Suche nach dem lebendigen Geist". Freiburg im Breisgau 1980, Verlag die Kommenden. 193 pag., isbn: 3-7823-0167-6.

Anna Samweber: „Aus meinem Leben: Erinnerungen an Rudolf Steiner und Marie Steiner-von Sivers“. Opnieuw bezorgd door Günter Aschoff und Conrad Schachenmann. Basel 1981, Verlag die Porte; Dornach 2009, 6^e herz. dr., Verlag am Goetheanum. 97 pag.; isbn: 978-3-7235-1344-6.

Tatjana Kisseleff: "Eurythmie-Arbeit mit Rudolf Steiner. Die Jahre 1912-1925: das Ausarbeiten und Weiterstreben, Blick in die Zukunft". Bazel 1982, Verlag Die Pforte. 207 pag., isbn: 3-856360-62-X

Ludwig Polzer-Hoditz: "Erinnerungen an Rudolf Steiner". Samengesteld door Peter Tradowsky. Als bijlage toegevoegd: "Erinnerungen an Rudolf Steiner" door Julie Klima. Dornach 1985, Philosophisch-Anthroposophischer Verlag am Goetheanum. 316 pag., isbn: 3-7235-0383-7.

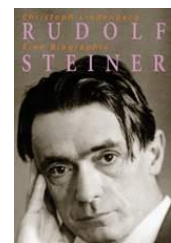
Friedrich Hiebel: "Entscheidungszeit mit Rudolf Steiner. Erlebnis und Begegnung". Dornach 1986, Philosophisch-Anthroposophischer Verlag am Goetheanum. 439 pag., isbn: 3-7235-0431-0.

Christoph Lindenberg: "Rudolf Steiner. Eine Chronik". Stuttgart 1988, Verlag Freies Geistesleben. 653 pag.; isbn: 3-7725-0905-3.

Eleanor C. Merry: "Erinnerungen an Rudolf Steiner und D.N. Dunlop". Bazel 1992, Perseus Verlag. 102 pag., isbn: 3-907564-11-1.

Christoph Lindenberg: "Rudolf Steiner. Eine Biographie". Deel 1: 1861-1914. Deel 2: 1915-1925. Stuttgart 1997, Verlag Freies Geistesleben. 2 Delen, samen 1025 pag.; isbn: 3-7725-1551-4.

Jubileumuitgave t.g.v. van de 150e geboortedag van Rudolf Steiner, pocketuitgave, 2 delen in één band: "Rudolf Steiner 1861-1925. Eine Biographie". Stuttgart 2011, Verlag Freies Geistesleben. 1025 pag.; isbn: 978-3-7725-0150-0.

Hella Wiesberger: "Rudolf Steiners esoterische Lehrtätigkeit. Wahrhaftigkeit, Kontinuität, Neugestaltung". Rudolf Steiner Studien VII. Dornach 1997, Rudolf Steiner Verlag. 341 pag., isbn: 978-3-7274-5327-4.

Erika Beltle & Kurt Vierle (redactie en samenstelling): "Erinnerungen an Rudolf Steiner". Stuttgart 2001, Verlag Freies Geistesleben. 564 pag.; isbn: 3-7725-1979-2.

Reinhold Johann Fäth: “Rudolf Steiner Design. Spiritueller Funktionalismus“. Rudolf Steiner Studien X. Dornach 2005, Rudolf Steiner Verlag. 256 pag., isbn: 978-3-7274-5330-4.

Norbert Glas: “Erinnerungen an Rudolf Steiner und unveröffentlichte Betrachtungen aus dem Nachlass“. Samengesteld door Thomas Meyer. Bazel 2007, 2e dr., Perseus Verlag. 135 pag., isbn: 3-907564-57-x.

Walter Kugler: “Rudolf Steiner. Wie manche ihn sehen und andere ihn wahrnehmen“. Stuttgart 2007, Verlag Freies Geistesleben. 128 pag., isbn: 978-3-7725-2080-8` Eerder verschenen onder de titel: “*Feindbild Steiner*” (Stuttgart 2001).

Thomas Meyer: “Rudolf Steiners ‘eigenste Mission’. Ursprung und Aktualität der geisteswissenschaftliche Karmaforschung“. Bazel 2009, Perseus Verlag. 204 pag.; isbn: 978-3-907564-71-4.

Peter Selg: “Koberwitz, Pfingsten 1924. Rudolf Steiner und der Landwirtschaftliche Kurs“. Rudolf Steiner Studien – Monografien. Dornach 2009, Rudolf Steiner Verlag. 217 pag., isbn: 978-3-7274-5400-4.

Ita Wegman: “Erinnerung an Rudolf Steiner“. Samengesteld door Peter Selg. Arlesheim 2009, Verlag des Ita Wegmans Instituts. 136 pag., isbn: 978-3-9523425-3-4.

Peter Selg: “Rudolf Steiner und Felix Koguzki. Der Beitrag des Kräutersammlers zur Anthroposophie“. Arlesheim 2010, Verlag des Ita Wegman Instituts. 136 pag., isbn: 78-3-905919-10-3.

Peter Selg: “Rudolf Steiner. Zur Gestalt eines geistigen Lehrers. Eine Einführung“. Dornach 2010, 2e dr., Verlag am Goetheanum. 96 pag., isbn: 978-3-7235-1391-0.

Robin Smidt: “Rudolf Steiner und die Anfänge der Theosophie“. Rudolf Steiner Studien – Monografien. Dornach 2010, Rudolf Steiner Verlag. 207 pag., isbn: 978-3-7274-5402-8.

Peter Selg: “Rudolf Steiner 1861-1925. Aspekte einer inneren Biographie“. Arlesheim 2011, Verlag des Ita Wegmans Instituts. Ca. 400 pag., isbn: 978-3-905919-27-1. [verschijnt herfst 2011].

Zie verder o.a.:

<http://fvn-rs.net/> - internetpublicatie van een groot aantal GA-nrs.

<http://www.rudolf-steiner-handbuch.de/> - overzichten van de inhoud van GA-nrs.

<http://www.steinerverlag.com/> - website van de uitgever van Steiners verzamelde werken.

<http://www.steinerverlag.com/gesamtverzeichnis.html> - download van het actuele overzicht van de publicaties van Steiner bij het Rudolf Steiner Verlag.

http://www.rudolf-steiner.com/rudolf_steiner/ - website Rudolf Steiner Archiv te Dornach.

http://www.rudolf-steiner.com/fileadmin/rsarchiv/FAQ/Forschungsbericht_Aschoff.pdf - over de geboortedatum van Rudolf Steiner: 25 of 27 februari 1861? Het blijkt 27 februari te zijn.

<http://www.stella-anthroposophica.de/AKTUELL-Das-Geburtstagsr.ae.tsel-um-Rudolf-Steiner.htm> - over de geboortehoroscoop van Rudolf Steiner.

* * *

Over Marie Steiner – von Sivers (* 14 maart 1867 – † 27 december 1948)

In het Bestuur van Kerstmis 1923 was de van oorsprong Russische Marie Steiner-von Sivers gewoon lid. Tevens had zij de leiding over de afdeling voor spraakvorming en muziek (“Sektion für Redende und Musizierende Künste”).

Bekend geworden vroegere incarnaties van Marie Steiner – von Sivers zijn:

- In de 13^e eeuw als de Dominicaanse filosoof, theoloog en natuuronderzoeker graaf Albert von Bolstädt, beter bekend als Albertus Magnus (ca. 1200 - 1280), die de bijnaam ‘doctor universalis’ kreeg.
- De filosofe Hypathia van Alexandrië (ca. 380 - 415), dochter van de wiskundige Theon van Alexandrië.
- In het begin van de 6^e eeuw voor Chr. als een begaafd leerling in de Orpheusmysteriën en tevens de leraar van Pherecydes van Syros (ca. 584 - 499 voor Chr.).
- Een leerlinge in de Keltische mysteriën.

De primaire bronnen voor bovenstaande incarnatiereeks zijn:

- de eerste en derde voordracht van resp. 27 en 29 december 1910 te Stuttgart in Rudolf Steiner: “Okkulte Geschichte. Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge von Persönlichkeiten und Ereignissen der Weltgeschichte”. GA 126. Dornach 1992, 5^e dr., Rudolf Steiner Verlag.
- Wilfried Hammacher: “Marie Steiner: Lebensspuren einer Individualität“. Stuttgart 1998. Met name pag. 40 en de daarbij behorende uitvoerige noot 24 op pag. 245-247.

LITERATUUR:

Jan Evert de Groot: “*De antroposofie komt in de wereld. Marie Steiner – von Sivers*”. In: Maurits in 't Veld (redactie), “Kiemen voor een spirituele cultuur. Biografische schetsen van twaalf antroposofen in de 20^e eeuw”. Zutphen 2006, Uitgeverij Kamerling. 286 pag.; isbn-13: 978-90-80835-5-2.

LITERATUUR DUITSTALIG:

Hella Wiesberger: “Aus dem Leben von Marie Steiner-von Sivers. Biographische Beiträge und eine Bibliographie”. Dornach 1956, Verlag Rudolf Steiner-Nachlassverwaltung.

Marie Savitch: “Marie Steiner - von Sivers“. Dornach 1965, Philosophisch-Antroposophischer Verlag am Goetheanum. 194 pag.

Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: “Briefwechsel und Dokumente 1901-1925”. GA 262. Dornach 1967; 2002, 2^e herziene druk, Rudolf Steiner Verlag. 512 pag., isbn: 3-7274-2620-9.

“Marie Steiner – Ihr Weg zur Erneuerung der Bühnenkunst durch die Anthroposophie. Eine Dokumentation“. Dornach 1973, Rudolf Steiner Verlag. 322 pag., isbn: 978-3-7274-5170-6.

Anna Samweber: “Aus meinem Leben: Erinnerungen an Rudolf Steiner und Marie Steiner-von Sivers“. Opnieuw bezorgd door Günter Aschoff und Conrad Schachenmann. Basel 1981, Verlag die Porte; Dornach 2009, 6^e herz. dr., Verlag am Goetheanum. 97 pag.; isbn: 978-3-7235-1344-6.

Hella Wiesberger: "Marie Steiner – von Sivers. Ein Leben für die Anthroposophie. Eine biographische Dokumentation". Rudolf Steiner Studien Band I. Dornach 1988, 1989 – 2^e dr., 527 pag.; isbn: 3-7274-5321-4 / 978-3-7274-5321-2.

Hans Peter van Manen: "Marie Steiner. Ihre Stellung im Weltenkarma". Geisteswissenschaftliche Vorträge, Nr. 36. Dornach 1994, 1998 – 2^e dr., Verlag am Goetheanum. 47 pag.; isbn: 3-7235-0728-X.

Wilfried Hammacher: "Marie Steiner: Lebensspuren einer Individualität". Stuttgart 1998, Verlag Freies Geistesleben. 274 pag.; isbn: 3-7725-1798-6.

Peter Selg: "Marie Steiner – von Sivers. Aufbau und Zukunft des Werkes von Rudolf Steiners". Dornach 2006, Verlag am Goetheanum. 360 pag.; isbn-13: 978-3-7235-1278-4.

Zie verder: <http://biographien.kulturimpuls.org/> ; trefwoord: Marie Steiner

* * *

Over Ita Wegman (* 22 februari 1876 - † 4 maart 1943)

In het Bestuur van Kerstmis 1923 was de in Nederlands-Indië geboren Ita Wegman secretaris. Tevens had zij de leiding over de medische afdeling (“Medische Sektion”). In april 1935 werd ze uit al haar functies gezet en als lid geroyeerd.

Bekend geworden vroegere incarnaties van Ita Wegman zijn:

- In de 13^e eeuw als de Dominicaanse monnik Reginald van Piperno (ca. 1230 - 1290), leerling en reisgezel van Thomas van Aquino.
- In de 9^e eeuw als “Sigune”, de jonge weduwe van “Schionatulander” uit de Parzivalsage van Wolfram von Eschenbach.
- In de 4^e eeuw voor Chr. als de Grieks-Macedonische koning Alexander de Grote (356 - 323 voor Chr.), leerling van Aristoteles.
- In de 5^e eeuw voor Chr. als de leerlinge “Mysa” in de mysteriën van Efese.
- In de 13^e eeuw voor Chr. als Gilgamesj, koning van Sumerië, waarover het Gilgamesj-epos verhaald.

De primaire bronnen voor bovenstaande incarnatiereeks zijn:

- De brief van Rudolf Steiner uit Koberwitz aan Ita Wegman in Arlesheim d.d. 11 juni 1924 legt de verbinding tussen Steiner en Aristoteles en tussen Wegman en Alexander de Grote. Gepubliceerd op pag. 206-208 in J.E. Zeylmans van Emmichoven: “Wer war Ita Wegman? Eine Dokumentation. Band 1: 1876-1925”. Heidelberg 1990; 2004, 3^e druk.
- de eerste, tweede en derde voordracht van resp. 27, 28 en 29 december 1910 te Stuttgart in Rudolf Steiner: “Okkulte Geschichte. Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge von Persönlichkeiten und Ereignissen der Weltgeschichte”. GA 126. Dornach 1992, 5^e dr., Rudolf Steiner Verlag.
- Rudolf Steiner: “Die Weltgeschichte in anthroposophischer Beleuchtung und als Grundlage der Erkenntnis des Menscheingesistes”. GA 233. Dornach 1991, 5^e dr., Rudolf Steiner Verlag. Nederlandse vertaling: “Wereldgeschiedenis in het licht van de antroposofie”. Werken en voordrachten deel g-3. Zeist 1996, Vrij Geestesleven / Stichting Rudolf Steiner Vertalingen.
- Margarete & Erich Kirchner-Bockholt: “Die Menschheitsaufgabe Rudolf Steiners und Ita Wegmans”. Dornach 1976, 1981 – 2e dr.

LITERATUUR:

Ed a. Taylor: “Ita Wegman, wegbereider voor de nieuwe geneeskunst, Een levensschets”. Amsterdam 1994, Pentagon. 88 pag.; isbn-10: 90-72052-31-5.

Jonas van der Sloot: “De andere Maria. Ita Wegman”. In: Maurits in ’t Veld (redactie), “Kiemer voor een spirituele cultuur. Biografische schetsen van twaalf antroposofen in de 20^e eeuw”. Zutphen 2006, Kamerling. 286 pag.; isbn-13: 978-90-80835-5-2.

LITERATUUR – DUITSTALIG:

M.P. van Deventer (samenstelling): “Erinnerungen an Ita Wegman”. Arlesheim 1945, Natura Verlag. Dornach 1987 – 3e dr., Verlag am Goetheanum. 72 pag.; isbn: 3-7235-0607-0 | 978-3-7235-0607-3.

Ita Wegman: “An die Freunde: Aufsätze und Berichte aus den Jahren 1925-27“. [Autobiografische herinneringen.] Arlesheim 1960; Arlesheim 1986, 3e dr., Natura Verlag. 164 pag., isbn: 3-85817-062-3.

H. Wegmann-Fonds (samenstelling): “Ita Wegmans Erdenwirken aus heutiger Sicht. Eine Festschrift zu ihrem 100. Geburtstage“. Arlesheim 1976, Natura Verlag. Dornach 1980 – 2e dr., Verlag am Goetheanum. 80 pag.; isbn: 3-7235-0608-9 | 978-3-7235-0608-0.

Margarethe & Erich Kirchner-Bockholt: “Die Menschheitsaufgabe Rudolf Steiners und Ita Wegmans“. Dornach 1976, 1981 – 2e dr., Verlag am Goetheanum. 130 pag.; isbn: 3-7235-0727-1.

J. E. Zeylmans van Emmichoven: “Wer war Ita Wegman? Eine Dokumentation. Band 1: 1876-1925“. Heidelberg 1990, Friedmut Kröner & Cordula Zeylmans van Emmichoven Verlagsgesellschaft m.b.H., Edition Georgenberg; Arlesheim 1992, 2^e dr., Natura Verlag; Dornach 2004, 3^e dr., Natura Verlag / Verlag am Goetheanum. 390 pag.; isbn: 3-7235-1075-2 | 978-3-7235-1075-9.

J.E. Zeylmans van Emmichoven: “Wer war Ita Wegman? Eine Dokumentation. Band 2: 1925-1943“. Heidelberg 1991, Friedmut Kröner & Cordula Zeylmans van Emmichoven Verlagsgesellschaft m.b.H., Edition Georgenberg; Dornach 2000, 2e herz. dr., Natura Verlag / Verlag am Goetheanum. 403 pag.; isbn: 3-7235-1076-0 | 978-7235-1076-6.

J.E. Zeylmans van Emmichoven: “Wer war Ita Wegman? Eine Dokumentation. Band 3: 1923-1943: Kämpfe und Konflikte“. Arlesheim 1992, Natura Verlag; Dornach 2000 – 2e herz. dr., Verlag am Goetheanum. 470 pag.; isbn: 3-7235-1077-9 | 978-3-7235-1077-3.

J. Emanuel Zeylmans van Emmichoven¹: “Wer war Ita Wegman? Band 4: Die Erkräftung des Herzens. Ein Mysterienschulung der Gegenwart. Rudolf Steiners Zusammenarbeit mit Ita Wegman“. Uitgegeven door Cordula Zeylmans van Emmichoven. Arlesheim 2009, Verlag des Ita Wegman Instituts. 516 pag., isbn: 978-3-905919-13-4.

Wolfgang Weihrauch: “Ita Wegman und die Anthroposophie. Ein Gespräch mit Emanuel Zeylmans“. Flensburger Hefte, Sonderheft Nr. 17, Winter 1996. Flensburg 1996, Flensburger Hefte Verlag. 215 pag.; isbn: 3-926841-77-X.

Peter Selg: “Ich bin für fortschreiten. Ita Wegman und die Medische Sektion“. Edition Natura Verlag. Dornach 2004, 2e dr., Verlag am Goetheanum. 160 pag., isbn: 978-3-7235-1140-4.

Peter Selg: “Geistiger Widerstand und Überwindung. Ita Wegman 1933-1935“. Edition Natura Verlag. Dornach 2005, Verlag am Goetheanum. 288 pag., isbn: ISBN 978-3-7235-1229-6.

Peter Selg: “Die letzten drei Jahre. Ita Wegman in Ascona 1940-1943“. Edition Natura Verlag. Dornach 2006, 2e dr., Verlag am Goetheanum. 182 pag., isbn: 978-3-7235-1205-0.

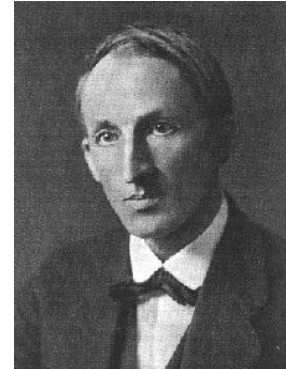
Zie verder: <http://biographien.kulturimpuls.org/> ; trefwoord: Wegman

Zie ook: <http://www.antroposofie.nl/antroposofie/biografieen/ms/wegman>

¹ Deze uitgave verscheen postuum en was de afsluiting van een levenswerk. Emanuel Zeylmans overleed op 9 juli 2008, 81 jaar oud. Hij was een zoon van Willem Zeylmans van Emmichoven (1893-1961) en Ingeborg Zeylmans, geboren Drooglever Fortuyn (1898-1960). Voor een korte levensschets van Emanuel Zeylmans zie het maandblad Motief, nr. 130, juni 2009, pag. 14-15.

Over Albert Steffen (* 10 december 1884 – † 13 juli 1963)

In het Bestuur van Kerstmis 1923 had de Zwitser Albert Steffen de functie van vicevoorzitter. Tevens had hij de leiding over de afdeling voor literatuur en poëzie (“Sektion für Schöne Wissenschaften”).

Eén eerdere incarnatie van Albert Steffen is bekend geworden:

- de Italiaanse bouwmeester en kunstschilder Giotto di Bondono (ca. 1266 - 1337).

Primaire bron voor bovenstaande incarnatie:

- een brief van Rudolf Steiner aan Marie Steiner-von Sivers d.d. 27 februari 1925. Zie pag. 405-406 in Rudolf Steiner: “Brieven”. Werken en voordrachten deel n-2. Zeist 2006, Vrij Geestesleven / Stichting Rudolf Steiner Vertalingen. Isbn: 978-90-6038-552-4.²
- In de voordracht van 8 oktober 1916 te Dornach bespreekt Rudolf Steiner de eigen rol van Giotto Bondoni in de schilderkunst. In de voordracht van 29 oktober komt hij hier nog eens kort op terug. Zie Rudolf Steiner: “Kunstgeschichte als Abbild innerer geistiger Impulse”. GA 292. Dornach 2000, 3^e herziene druk, Rudolf Steiner Verlag.

LITERATUUR:

Heinz Matile: “*Therapeutische dichtkunst en schone wetenschappen. Albert Steffen*”. In: Maurits in 't Veld (redactie), “Kiemen voor een spirituele cultuur. Biografische schetsen van twaalf antroposofen in de 20^e eeuw”. Zutphen 2006, Uitgeverij Kamerling. 286 pag.; isbn-13: 978-90-80835-5-2.

Angela Matile: “Wie was Albert Steffen?”. (Vertaling: Wilma Develter.) Belgisch antroposofisch tijdschrift De Brug, nr. 38.

Download: <http://users.telenet.be/antroposofie/diabasis/index.html> | inhoudstafel | S | Albert Steffen

LITERATUUR DUITSTALIG:

Albert Steffen (samenstelling: Paul Bühler): “Das Albert Steffen Buch. Dem Dichter zu seinem sechzigsten Geburtstag in Ehrerbietung von seinen Freunden dargebracht”. Bazel 1944, Verlag Birkhäuser. 176 pag.

Friedrich Hiebel: “Albert Steffen. Die Dichtung als Schöne Wissenschaft”. Bern / München 1960, Francke Verlag. 280 pag.; isbn: - .

Rudolf Meyer: “Albert Steffen: Künstler und Christ”. Stuttgart 1963, Urachhaus Verlag. 221 pag., isbn: - .

Albert Steffen Stiftung: “Albert Steffen 1884-1963: Dichter, Denker, Mahler”. Dornach 1984, Verlag für schöne Wissenschaften. [1 boekje van 16 pag. met twee bijlagen van resp. 18 en 15 pag., totaal 3 boekjes.]

Hans-Jürgen Heitmann & Jonathan Stauffer (samenstellers): “Begegnung und Rückschau: Albert Steffen in seiner Zeit. Ein Lesebuch”. Dornach 1984, Philosophisch-anthroposophischer Verlag am Goetheanum. 300 pag., isbn: 3-7235-0371-3.

² Oorspronkelijk als brief nr. 229 opgenomen in GA 262: Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers, “Briefwechsel und Dokumente 1901-1925”. Dornach 2002, 2^e herziene en uitgebreide druk, Rudolf Steiner Verlag. In de eerste druk van dit boek uit 1967 is de beslissende naam nog weggelaten en door puntjes vervangen.

Ernst Schenkel (redactie): “Albert Steffen: sein sozialtherapeutischen Wirken und Werk. Im Gedenken seines 100. Geburtstages am 10. Dezember 1984”. Dornach 1984, Verlag Beiträge zur Weltlage. 122 pag., isbn: 3-7164-0112-9.

Konstanze Brefin Alt: “Besinnung auf Albert Steffen. Sein therapeutische Dichtkunst; sein Beitrag zur Anthroposophie; sein zukunftsweisende Geistgestalt”. Dornach 1993, Anthroposophische Gesellschaft in der Schweiz. Sonderheft 3, Mitteilungen aus dem anthroposophischen Leben in der Schweiz. 120 pag., isbn: - .

Peter Selg: “Albert Steffen: Begegnung mit Rudolf Steiner”. Ita-Wegman-Institut für Anthroposophische Grundlagenforschung. Dornach 2009, Verlag am Goetheanum. 224 pag., isbn: 978-3-7235-1359-0.

Zie verder: <http://biographien.kulturimpuls.org/> ; trefwoord: Steffen

Zie ook de website van de Albert Steffen Stichting in Zwitserland: www.steffen-stiftung.ch

* * *

Over Guenther Wachsmuth (* 4 oktober 1893 – † 2 maart 1963)

In het Bestuur van Kerstmis 1923 had de Duitser Guenther Wachsmuth de functie van penningmeester. Tevens had hij de leiding van de afdeling voor natuurwetenschappen (“Naturwissenschaftliche Sektion”). In een eerder stadium was hij door Steiner gevraagd als leider voor de afdeling sociale wetenschappen, maar dat zou Wachsmuth geweigerd hebben; het leiderschap van de sectie der sociale wetenschappen bleef tijdens Steiners leven vacant.

Eén eerdere incarnatie van Guenther Wachsmuth is bekend geworden:

- “... een ridder in Zuid-Italië in de 13e eeuw ...” (Steiner). Wachsmuth scheen hierbij zelf gedacht te hebben aan keizer Friedrich II (1194 - 1250) uit het vorstenhuis der Hohenstaufen. Of Steiner dit bevestigd heeft is niet bekend.

Primaire bron voor deze incarnatie: Schröfler 1995, pag. 205.

LITERATUUR DUITSTALIG

Heinz Herbert Schröfler: “Guenther Wachsmuth: ein Lebensbild“. Reeks: Pioniere der Anthroposophie, Band 15. Dornach 1995, Verlag am Goetheanum. 240 pag.; isbn: 3-7235-0690-9.

Zie verder: <http://biographien.kulturimpuls.org/> ; trefwoord: Wachsmuth

* * *

Over Elisabeth Vreede (* 16 juli 1879 – † 31 augustus 1943)

In het Bestuur van Kerstmis 1923 was de Nederlandse Elisabeth Vreede gewoon lid. Tevens had zij de leiding over de afdeling voor wiskunde en astronomie (“Mathematisch-Astronomische Sektion”). In april 1935 werd ze uit al haar functies gezet en als lid geroyeerd.

Bekend geworden vroegere incarnaties van Elisabeth Vreede zijn³:

- Plinius de Oudere (23/24 – 25 augustus 79 na Chr.), romeins militair, letterkundige en geleerde, die omkwam bij de uitbarsting van de vulkaan Vesuvius.
- Jacques de Molay (1249/1250 – 18 maart 1314), 23e grootmeester van de orde der tempeliers, door de Franse koning Philips de Schone op vrijdag 13 oktober 1307, samen met vele andere tempeliers, gevangengenomen en uiteindelijk op de brandstapel gebracht op de Île de la Cité in Parijs.

Pirmaire bron: Peter Selg: “Zum Schicksal Elisabeth Vreedes. Plinius der Ältere - Jakob von Molay. Eine Studie“, Arlesheim 2010, Verlag des Ita Wegman Instituts

LITERATUUR:

Hans Peter van Manen: “Elisabeth Vreede: enkele brieven uit 1943. Ingeleid en toegelicht door Hans Peter van Manen”. Zeist / Den Haag 2003, 2^e dr., Antroposofische Vereniging in Nederland. 41 pag.; isbn: -

Ben van Tilborg: “*Wanneer de doctor komt, kom ik natuurlijk ook. Elisabeth Vreede*”. In: Maurits in 't Veld (redactie), “Kiemen voor een spirituele cultuur. Biografische schetsen van twaalf antroposofen in de 20^e eeuw”. Zutphen 2006, Kamerling, 286 pag.; isbn-13: 978-90-80835-5-2.

Ed a. Taylor: “Elisabeth Vreede, stille strijder voor de nieuwe geest. Een levenschets”. Amsterdam 2006, Pentagon. 156 pag.; isbn-10: 90-72052-68-4.

LITERATUUR DUITSTALIG:

M. P. van Deventer & E. Knottenbelt (Hrsg.): “Elisabeth Vreede – Ein Lebensbild“. Arlesheim 1976, Natura Verlag. 104 pag.; isbn: 3-85817-070-4.

Peter Selg: “Elisabeth Vreede: 1879-1943”. Arlesheim 2009, Verlag des Ita Wegman Instituts. 341 pag., isbn: 978-3-905919-14-1.

Peter Selg: “Zum Schicksal Elisabeth Vreedes. Plinius der Ältere - Jakob von Molay. Eine Studie“. Arlesheim 2010, Verlag des Ita Wegman Instituts. 93 pag., isbn: 978-3-905919-24-0.

Zie: Zie verder: <http://biographien.kulturimpuls.org/> ; trefwoord: Vreede

Zie verder: <http://www.antroposofie.nl/antroposofie/biografieen/ms/vreede>

En: <http://www.stella-anthroposophica.de/Elisabeth-Vreede.htm>

³ In 2010 werd een van deze twee incarnaties door Thomas Meyer aangevochten, die de arts Felix Peipers opvoerde als de wedergeboren Jacques de Molay, wat bij nadere beschouwing echter weinig overtuigend bleek. Zie Thomas Meyer: “Wiederverkörperter Templer unter den Schülern Rudolf Steiners. Zum 66. Todestag von Felix Peipers am 1. Januar 1944“. Der Europäer, jrg. 14, nr. 2/3, december / januari 2010 / 2011, pag. 49-51.

Over de bestuurssamenstelling van Kerstmis 1923

Erdmuth J. Grosse: “Das Rätsel des Urvorstandes. Blicke auf die Konflikte in der Anthroposophischen Gesellschaft nach Rudolf Steiners Tod. Eine karmisch-psychologische Betrachtung“. Dornach 2007, Verlag am Goetheanum. 432 pag.; isbn: 978-3-7235-1310-1.

[In dit boek worden alle bekend geworden incarnaties van de betreffende individualiteiten vermeld met uitzondering van die van Elisabeth Vreede. De auteur breekt een lans voor de langst zittende bestuursleden Steffen en Wachsmuth. De kwalijke rol van het “Denkschrift” tegen Ita Wegman blijft onderbelicht. De driedelige studie van Emanuel Zeylmans over Ita Wegman – waarin een aantal omstrede zaken op grond van bronnenonderzoek konden worden opgehelderd –, wordt weliswaar vermeld, maar verder genegeerd.⁴ Niettemin geeft dit boek van Erdmuth Grosse een boeiend overzicht en veel interessante achtergronddetails, die de geschiedenis van de Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft inzichtelijker maken.]

*

François de Wit: “Het eerste bestuur van de Antroposofische Vereniging”. In het Belgische maandblad De Brug van maart 2003 (nr. 39)

Download: <http://users.telenet.be/antroposofie/diabasis/index.html> | inhoudstafel | A | Antroposofische Vereniging | De vijf leden van het eerste bestuur.

* * *

Over een esoterisch bestuur. Een exoterische beschouwing

Door *Elisabeth Vreede*

“Er was eens een bestuur dat als volgt in elkaar stak: er was een voorzitter, die niet wilde voorzitten. Er was een secretaris, die niet wilde schrijven. Dat laatste was nog niet zo erg geweest, ware het niet dat de voorzitter ook niet wilde voorzitten, wanneer het gewone bestuurslid (de ‘Beisitzende’) de vergaderingen niet wilde komen bijwonen (‘beisitzen’). Dan was er ook nog een penningmeester, die penningmeesterde, maar ook secretariswerk deed en bij tijd en wijle voorzat, en op dit bestuurslid dreef dus het bestuur zoals een fles op het water blijft drijven als er een kurk in de hals zit.

Dan was er ook nog een bestuurslid (Beisitzer), die niet kon bijzitten omdat er niet gezeten werd. Dit bestuurslid wilde duidelijk wel bijzitten omdat het zijn [haar] taak was. Dit bestuurslid maakte ruzie, schreef vreselijke brieven aan de voorzitter, die niet wilde voorzitten, omdat hij [zij] als bestuurslid niet kon bijzitten.⁵ Dat dit bestuur een esoterisch bestuur genoemd mag worden en geen exoterisch, is uit het voorgaande wel duidelijk.”

(Pag. 82-83 in Ed Taylor: “Elisabeth Vreede”. Amsterdam 2006, Pentagon.)

⁴ J.E. Zeylmans van Emmichoven: “Wer war Ita Wegman?”. 3 delen. Heidelberg, 1990 / 1991; Arlesheim, 1992.

⁵ Steffen stelde de komst van Marie Steiner als ‘Beisitzende’ – ze was gewoon lid – als voorwaarde voor een vergadering, want die rol kon hij zelf als voorzitter niet vervullen, zo was zijn redenering. Dat Vreede als ‘zweite Beisitzende’ wél wilde komen, speelde voor Steffen blijkbaar geen rol.

Over Edith Maryon (* 9 februari 1872 – † 1 mei 1924)

In het Bestuur van Kerstmis 1923 had Rudolf Steiner aan de Engelse Edith Maryon de leiding over de afdeling voor beeldende kunsten (“Sektion für Bildende Künste”) togedacht en zij had hem haar medewerking toegezegd. Door haar ziekte sinds maart 1923 en haar overlijden begin mei 1924 heeft zij deze functie niet kunnen vervullen.

Van Edith Maryon zijn geen eerdere incarnaties bekend. Emanuel Zeylmans (1926-2008) maakt in een interview uit 1995 met Wolfgang Wehrauch over haar de volgende opmerking: *“Daß er [Rudolf Steiner] den Tod von Maryon dermaßen tief empfunden hat, deutet darauf hin, daß er mit ihr in einer tiefen karmischen Beziehung gestanden hat. Sie kam aus esoterischen Zusammenhängen, und sie war Mitglied einer okkulten Loge (Golden Dawn) in England.”*⁶ Ook het feit dat Edith Maryon Steiner in 1916 (?) behoedde voor een levensgevaarlijke val van een steiger, wijst in die richting.

LITERATUUR DUITSTALIG:

Rudolf Steiner / Edith Maryon: “Briefwechsel. Briefe, Sprüche, Skizzen 1912-1924”. GA 261. Dornach 1990, Rudolf Steiner Verlag. 300 pag., isbn: 3-7274-2631-4.

Rex Raab: “Edith Maryon: Bildhauerin und Mitarbeiterin Rudolf Steiners”. Dornach 1993, Philosophisch-Antroposophischer Verlag am Goetheanum. Reeks: Pioniere der Anthroposophie, 11. Band. Met foto's en illustraties. 421 pag.; isbn: 3-7235-0648-8,

Peter Selg: “Edith Maryon. Rudolf Steiner und die Dornacher Christus-Plastik”. Dornach 2006, Verlag am Goetheanum. Met illustraties, 220 pag.; isbn: 978-3-7235-1286-9.

Zie verder: <http://biographien.kulturimpuls.org/> ; trefwoord: Maryon

* * *

⁶ Pag. 129 in hoofdstuk V: *“Marie Steiner und Edith Maryon”*, in Wolfgang Wehrauch: “Ita Wegman. Ein Gespräch mit Emanuel Zeylmans”. Flensburger Hefte, Sonderheft nr. 17. Flensburg, winter 1996. Isbn: 3-926841-77-X.

Over Maria Lehrs – Röschl (* 8 december 1890 - † 15 januari 1969)

De in Polen geboren Maria Röschl werd in 1922 lerares godsdienst en klassieke talen aan de Waldorfschule te Stuttgart. Zij werd door Rudolf Steiner op 8 juni 1924 gevraagd leiding te geven aan de nieuwe afdeling voor de jeugd (“Sektion für das Geistesstreben der Jugend”) en zat daarom vanaf die datum in het bestuur als gewoon lid. Teleurgesteld door de tegenwerking die ze na 1925 ondervond, legde zij voorjaar 1931 haar bestuurslidmaatschap en haar leidinggevende functie van de jongerensectie neer en werd weer lerares in Stuttgart.

Van Maria Röschl zijn tot op heden geen eerdere incarnaties bekend geworden.

LITERATUUR DUITSTALIG:

Ernst Lehrs: “Maria Röschl-Lehrs”. Mitteilungen aus der anthroposophischen Arbeit in Deutschland, Johanni 1969, nr. 88, pag. 142-145.

Ernst Lehrs: “Maria Röschl-Lehrs”. Nachrichtenblatt ‘Was in der Anthroposophischen Gesellschaft vorgeht’, 1969, nr. 13.

Ernst Lehrs: “*Maria Röschl*“. Pag. 275-281 in Gisbert Husemann & Johannes Tautz (red.): „Der Lehrerkreis um Rudolf Steiner in der ersten Waldorfschule 1919-1925“. Stuttgart 1977; Stuttgart 1979, 2e uitgebreide druk, Verlag Freies Geistesleben. Isbn: 3-7725-0669-0.

M. Siegloch: “Zum 100. Geburtstag von Maria Röschl-Lehrs“. Mitteilungen aus der anthroposophischen Arbeit in Deutschland, 1990, nr. 174.

Christiane Haid: “Auf der Suche nach dem Menschen: Die anthroposophische Jugend- und Studentenarbeit in den Jahren 1920-1931. Mit ein skizzenhafte Ausblick bis in die Gegenwart“. Dornach 2001, Verlag am Goetheanum. Isbn: 3-7235-1110-4.

Zie verder: <http://biographien.kulturimpuls.org/> ; trefwoord: Röschl

* *

*